СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 216. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 17. вересня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 216. Jersey City, N. J., Thursday, September 17. 1925. THREE CENTS

Страйкові провідники відбувають важну конференцію.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА., 15. вересня. — Джан Луис, голова майнерської юнії, вернув нині з конференції з пенсилвенійським губернатором Пиншов та відбув по дорозі в Гейзелтоні конференцію з урядниками трох майнерських округів.

На сій конференції Луис предложив урядникам звіт зі своеї конференції з губернатором. До яких вислідів дійшли наради, держиться в тайні. Ходять лишень чутки, що урядники признали корисним подавати стейтовому урядови свої інформації та опінії про важні події страйку. Урядники заявили, що вони не постановили зміняти своеї страйкової політики.

З Блумсбургу, в стейті Пенсилвенії, доносять, що місцеві фармери відмовляються наймати страйкуючих майнерів до копання бараболь, бо се на їх думку продовжилоби страйк.

ЮНІЯ ЗАРЯДЖУЄ СТРАЙК В МЯГКІМ ВУГЛЮ.

ФЕРМОНТ, Вест Верджінія, 15. вересня. — Майнерська юнія видала нині приказ до майнерів в копальнях мягкого вугля в північній части стейту Вест Верджінії вийти на загальний страйк дня 25. вересня.

Юнія станула на становищи, що майнери сих околиць невдоволені своїми зарібками.

ОСТЕРІГАЮТЬ СПОЖИВАЧІВ УГЛЯ ПЕРЕД МОЖЛИВОЮ НЕДОСТАЧЕЮ.

ШИКАГО, 15. вересня. — Вуглеві купці остерігають споживачів угля, що через страйк може легко не стати вугля. Сі осторогн мали сей наслідок, що закупно вуглевих припасів сильно зменчилося.

ДОХОДОВІ ПОДАТКИ ЗРОСЛИ МИМО ЗНИЖЕННЯ.

ВАШИНГТОН, 15. вересня. — Департамент скарбу обчисляє податки, заплачені на минувший календаровий рік, та приходить до переконання, що, хоча за сей час податки обнижено на 25 процентів, мимо сього до каси федерального уряду заплачено о 4 проценти більше податків, як за старого закона.

В сьому році заплачено особистого федерального податку на загальну суму 1 міліярда 761 міліонів долярів.

СТРАЙК ЗДЕРЖУЄ ВИСІДАННЄ ПАСАЖИРІВ.

НЮ ЙОРК, 15. вересня. — Коли до місцевого порту доїзджав корабель Президент Артур з Американсько-Палестинської лінії, до скарбника корабля зголосилися контрактори до виладовування корабля та зажадали задатку в сумі тисячу долярів, загрожуючи на случай несповнення домагання страйком. Скарбник корабля не хотів сповнити домагання, і корабля справді не виладовувано. Через те пасажири не могли висідати з корабля, бо їх пакунки лишилися в кораблі. По кількох годинах торгу заряд корабля сповнив домаганнє вантажницьких контракторів.

БУДУТЬ ВИДАВАТИ ЗАКОНИ ПРО РАДІО.

ВАШИНГТОН, 15. вересня. — Департамент торговлі робить приготовання до предложення будучій сесії конґресу проєкт закона про реґульовання радіових стацій.

Після даних сього департаменту, в Америці є тепер коло шістьсот радіових розсилкових стацій, а в найблизчих днях повстане сотка нових.

ПІЯТИКА В ПРОГИБІЦІЙНІЙ ФЛЬОТІ.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 15. вересня. — Федеральні прогибіційні урядники арештували за піятику кількох моряків, що служать на федеральній проти-бутлеґерській фльоті. Моряків переловлено на піятиці. Переловлених засадять до арешту, а відтак наженуть з фльоти.

СУД ПРОТИ ГРИ НА ЦЕРКОВНИХ БАЗАРАХ.

НЮ ЙОРК, 15. вересня. — Джерзісітський стейтовий суд видав оречення, що всякі льотерійні кола щастя і тим подібні гри, в яких від щастя залежить виграна, заборонені законом без огляду на те, хто їх уряджує. Навіть коли сим займається церков, то й се противиться законови.

ПОКАРАЛИ ЗА ОБРАЗУ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАПОРА.

НЮ ЙОРК, 15. вересня. — Міський суд в Ковні Айленді покарав гривною 25 долярів Джана Брендера за те, що він не зняв капелюха, коли попри нього переходив американський прапор, несений в параді. Обжалований заявив, що він був підпитий та не знав, що з ним діється.

ПРИЗНАЛИ ЗЛУКУ ВЕЛИКИХ РІЗНИЦЬ ЗАКОННОЮ.

ВАШИНГТОН, 14. вересня. — Департамент рільництва признав, що злука двох великих різницьких підприємств, а саме Армура й Мориса, в одно різницьке підприємство не противиться законови, котрий забороняє монопольові злуки. Департамент станув на становищи, що така злука не обмежує свобідної конкуренції.

З ПРАВИБОРІВ.

ВАШИНГТОН, 15. вересня. — З відбуваючихся нині правиборів падає в очи передовсім велика побіда сина Ла Фолета над його противниками в стейті Вискансині. Ла Фолет, яко кандидат републиканців на становище федерального сенатора, дістав більше голосів, як всі його противники разом.

Цікава боротьба велася в місті Ню Йорку, де о право бути кандидатом демократичної партії на уряд майора міста побивалися дотеперішний майор Гайлен, за котрим стояли ґазети Герста, та Вокер, кандидат Темені Голу, попираний популярним ґубернатором Смитом. Вокер побив Гайлена більшостю близько 100,000 голосів.

ВІЧЕ В ШИКАҐО.

За порозумінням всіх орґанізацій відбудеться на Савт Сайд в Шикаґо всенародне віче в справі допомоги голодуючому населенню старого краю, в неділю, дня 27-ого вересня с. р. о год. 3.30 попол. в Українській Галі при 4950 Ст. Павліна Ст.

Браття і Сестри: — Приходіть всі як один на віче! Коли наші брати в старому краю просять нас о поміч, то хиба людина без серця відкажеться від сього. На вічу промовлятимуть першорядні бесідники.

На віче, на поміч свому народови, щоб вирвати його з кіґтів ляцького насильства та голодової смерти!

Вічевий Комітет.

РАТУВАВ КОТА І САМ ЗАГИНУВ.

Торонто. — Френк Вудс, найліпше відомий інспектор Торонтонського Гуманітарного Товариства, зістав на місци убитий 25. серпня, у хвилі, як хотів вратувати з голоду примираючого кота на стовпі.

Вудс виліз вже був по стовпі так високо, що міг рукою дістати кота, та через невважність зловив рукою за електричний дріт і був кинений до землі. Одна його нога була майже відрізана. Покійний був в товаристві через 7 літ. В 1921 р. був би загинув, як ратував пса з 50 стіп глибокої криниці, наповненої ґазом.

БУБОНІЧНА ПОШЕСТЬ НА СТЕПАХ.

Москва. — Совєтське правительство завзято бореться, щоб не допустити до поширення бубонічної язви, яка вибухнула на Кірґізських степах на схід від Астрахану. Девять лікарських відділів вислано в діткнені околиці. Вони приписують появу цеї страшної епідемії звірятам, подібним до американських вовків, які масами зайшли з Сибіри на степи.

НОВА ЗАЛІЗНИЦЯ.

Як повідомляють з Варшави, буде незадовго будуватися залізнича лінія Стоянів-Луцьк. Ця лінія получить Галичину з Волинню. Дня 27. м. м. мав бути оголошений конкурс на поодинокі роботи. Дирекція запевнює, що відтинок залізниці довгий на 36 км. буде скінчений в літі на другий рік. Все це покищо тільки запевнення, а щоб вони сповнилися, треба до цього чесних підприємців, якіб не обкрадали залізниці.

ЧЕРВОНА АРМІЯ БУНТУЄТЬСЯ.

Часопись „Дзвін", що виходить в Рівнім, на Волині, пише:

Відомости про повстання проти большевиків на Білорусі й Україні підтверджуються. В Кременчугському повіті, на Уманщині та на Поділлю напруження між большевиками і так званим „селянським кулачеством" до того дійшло, що тепер на Поділлю большевик-москаль не може ні в селі перебувати, ні в дорогу вирушати: — якась „чорна рука" вбиває.

В Гомелі збунтувався один червоний полк — виступаючи проти своїх командирів і Г. П. У. (Чекістів). Взагалі московські большевики тепер бояться війни як вогню, бо не вірять червоній армії.

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИНЕ!

Коли читаєш, що старому краєви грозить страшна руїна від голоду, повені та ляцького насильства, то памятай, що на тій землі жили Твої батьки, що там живуть Твої Рідні!

Коли читаєш, що скровавлена Рідна Твоя земля в голодових судорогах благає помочі для немічних дітий, інвалідів та старців — то тям, що вона звертається до Тебе!

Коли читаєш поклик до американської іміґрації — то знай, що Тебе особисто закликають стати в ряди тих, які бажають волі Рідному Краєви.

Закінчуючи серпневу збірку кличемо до Тебе український читачу: Твоїм обовязком помогти братови! Хай в списку жертводавців на поміч інвалідам, сиротам, голодним селам, Рідній Школі та Просвіті не бракне Твого імени.

Всі зібрані жертви пересилайте негайно на закінченнє серпневої збірки до:

OBYEDNANYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР.

На місце польського посла у Вашинґтоні д-ра Станислава Врублєвського, котрий виїхав до Польщі, і відтам, як кажуть, вже не вернеться, має бути іменований князь Павло Сапіга, що був послом в Лондоні.

АРЕШТИ КОМУНІСТІВ.

В „Дзєннiку людовім" находимо таку нотатку: Наслідком зізнань розстріляного Нафталі Ботвіна, поліція арештувала ученика 8. ґімн. кляси Умшвайґа, сина властительки каварні „Музеум" у Львові. Той знову вказав поліції місце, в якому були сховані акти їх орґанізації. Тим сховком був фортепян в каварні „Музеум". Найдено там бляньки, печатку, касову книжку й листу членів. Потім відкрито в помешканню студента фільософії Кранца при вул. Пулавского 18. ручну друкарню. Також приловлено трьох людців, що друкували відозву проти розстрілу Ботвіна. Найдено теж богато комуністичної бібули. Загалом арештовано 26 осіб. Є це переважно, як твердить поліція, молодь у віці від 14 до 22 літ „з українських і жидівських сфер". Ці арештування відбулися перед кількома тижнями, але ранійш не вільно було подати про це ані слова, дарма, що варшавські ґазети розписувались про всі ті арешти „пер льонґум ет лятум". Коли „Діло" подало за „Курєром Пор." буквальний переклад новинки про находку комуністичної друкарні при вул. Пулавского — сконфісковано сю ґазету! Щойно 26. серпня дефензива дозволила деяким бруковим львівським ґазетам помістити ці „сензаційні човости!...

ЛІКВІДАЦІЯ „КОМБЄДІВ" НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

Офіційний орґан так званих „Українських Комуністів" в Харкові „Комуніст" вимагає повної ліквідації „комнезамів" на Україні, трактуючи тепер сю бандитську орґанізацію „пережитком воєнного комунізму". Порушуючи в рішучий спосіб справу, харківський „Комуніст" зазначує, що „комнезами" на Україні тепер уже не користуються жадною поваґою в очах працюючого українського селянина, який складає на Україні переважаючу більшість і є в ній центральною господарчою постаттю". Далі той же харківський „Комуніст" стверджує: — „Комбеди, як бойові орґани воєнного комунізму вже виправдали себе блискуче і що тепер уже приспів час підійти до них з таким кличем: „Ми тебе породили, ми тебе і задушимо!".

ГОРІВКА ПРИЧИНОЮ МОРДУ.

Семен Чіпісюк, з Сонвел, Ман. (Канада), буде суджений за замордовання Семена Бабюка. — Замордований умер десять днів після того, як Чіпісюк проколов його ножем нижше черева, т. є. в насінники.

Вісімлітна дівчина Анна Залізняк є одиноким свідком цеї траґедії. Вона сказала, що траґічного дня, 26. липня, в домі Чіпісюка відбувалася діточа забава, на якій був і Бабюк. На забаві для старших було богато „саморобу". Чіпісюк, як зізнала в суді Анна Залізняк, приступив до Бабюка з квартою саморобу і сказав йому, що випє одну половину, коли він випє другу половину. Зараз по цім Чіпісюк випив свою половину, а Бабюк не міг. З тої причини Бабюк дуже загризся і сказав: „це буде моя послідна забава". Незадовго потім Бабюк вийшов з хати, а вслід за ним Чіпісюк з острокінчастим ножем в руці, який тримав за спиною. „Я бачила, як він шпигнув Бабюка в бік. Бабюк упав на корч, а Чіпісюк побіг до хати. Я чула, як Бабюк стогнав і був дуже наляканий. Потому Бабюк пішов дальше".

Андрій Зеван, конюшний з Ґленела, зізнав, що бачив Батюка два дні після зранення. Спершу він не хотів нічого сказати, а відтак сказав: „моє тіло гниє." Трохи пізнійше він признався, що „Чіпісюк це зробив". Другим разом сказав йому Бабюк, що він ішов до дому, як Чіпісюк напав на нього.

Іван Стефанишин, гість на тій гостині, зізнав в суді, що Бабюк був дуже пяний, але міг іти; в такім самім стані був і Чіпісюк. Покійний сказав Стефанишиному, що він зранився у хвилі, як перелазив через дротяний пліт.

Пані Бабюк, жінка покійника, сказала, як її чоловік прийшов до дому, цілий окровавлений. Він сказав їй: „щось сталося мені". В суді оглядали одіннє Бабюка, вже випране, і в однім місци найшли прорізану острим інструментом дірку. На запитаннє поліцая Лофорда пані Бабюк відказала, що вона не має найменшої причини заздростити своєму чоловікови.

Лава присяжних видала вирок, „що Семен Бабюк умер від ґазової ґанґрини, яка наступила від рани, завданої в насінники Семеном Чіпісюком 26. липня".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Кайо іде до Америки з повновластями полагодити воєнний довг.

ПАРИЖ, 15. вересня. — Сьогодня відбулось тут повне засіданнє міністерського кабінету, на якому предложив міністер скарбу Йосиф Кайо свій плян полагоди воєнного довгу, який Франція винна Америці.

Кабінет однодушно одобрив сей плян, а по засіданню премієр Поль Пенлеве заявив представникам преси, що Кайо має необмежену повновласть щодо полагоди воєнного довгу на конференції у Вашинґтоні.

Міністер Кайо виїздить з делеґацією кораблем Парі (Париж) в середу вечір, а приїде до Ню Йорку дня 23-ого с. м.

БОЛЬШЕВИКИ ПРИЙМАЮТЬ ПОЛОВИНУ ЦАРСЬКИХ ДОВГІВ.

ПАРИЖ, 15. вересня. — Переговори між французьким правительством і російською совєтською делеґацією майже покінчені.

Російський посол Леонід Красcін згодився іменем свого уряду заплатити Франції половину царських довгів.

Французьке правительство, як кажуть, приняло вже се предложенне.

ЗНОВА ВІДЗНАЧЕННЄ ОДНОГО „ВИКЛЯТОГО".

ПАРИЖ, 15. вересня. — Одночасно з Кайом французький сенату тому 8 літ засудив був на прогнаннє за „зраду" Франції тодішнього міністра внутрішніх справ Люі Мальві. Недавно його сенат „помилував" разом з Кайом і привернув йому свободу.

Тепер Мальві є послом і членом фінансової комісії парляменту. Вчера його вибрала ся комісія 23 голосами на всіх 35 членів головою своеї комісії і так відзначила приятеля міністра скарбу Кая та дала йому моральну допомогу.

ЗЛОБНИЙ ДАР.

ПАРИЖ, 15. вересня. — Французькі воєнні ветерани принесли до тутешньої американської амбасади дар для сенатора з Айдаго, Виллиема Бори, який передали для переслання йому з листом.

На сей дар складається 7 деревляних ніг французьких вояків, що стратили ноги у війні і один американський медаль французького жовніра, який вирятував життє Американця. В листі міститься історія американської революції, в якій Французи помагали Америці.

Сей дар зложили французькі ветерани сенаторови Борі з докору за те, що він критикував Францію ізза не плачення Америці воєнного довгу.

ІТАЛІЯ І ВОЄННІ ДОВГИ.

РИМ, 15. вересня. — Італійський премієр Мусоліні заявив тутешньому американському амбасадорови Флечерови, що італійська делеґація приїде до Америки для полагоди воєнного довгу дня 25-ого жовтня с. р.

Головою делеґації буде міністер скарбу ґраф Вольпі.

РУМУНІЯ ХОЧЕ ПЛАТИТИ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 15. вересня. — Румунський посол до Великої Британії, Тітулеско, котрий тут є тепер делеґатом на Зборі Ліги Народів, імовірно поїде до Америки у справі полагоди воєнного довгу Румунії.

Він заявив, що Румунія заплатить Америці свої довги і приймає засади сплати, які проголосив президент Кулидж, а саме, що держави повинні сплачувати по мірі своєї спроможности.

ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК ЄЗУЇТОМ.

ДРЕЗДЕН, Німеччина, 15. вересня. — Бувший престолонаслідник Баварії князь Юрій, якого торік висвячено на священика, тепер продовжує свої студії в єзуїтській семинарії у Фельдкірх, і небаром вступить до чину Єзуїтів.

ВІЙНА В МАРОКУ.

ФЕЗ, столиця Марока, 14. вересня. — Французькі й еспанські війска вчера продовжували воєнні операції проти Ріфів. Вони поволі посуваються наперед, виганяючи Ріфів і завдаючи їм страти.

ВОВКИ В РОСІЇ.

ЛОНДОН, 14. вересня. — Тутешній дневник Морнинг Повст подає депешу з Москви, яка подає звідомлення совєтського уряду про язву вовків в Росії.

Совєтська влада, як пише ґазета, каже, що число вовків в Росії значно зросло за останніх 7 літ її урядовання і через те побільшились теж шкоди, які вони роблять.

Із статистичних обчислень виходить, що вовки зїли 15% худоби, а четвертину молоднику. Лише за два місяці вовки зїли понад міліон худоби.

Найбільше шкоди вовки роблять по селах в Московщині понад Волгою. Там люди мусять вести формальну війну з вовками, бо сі голодні звірі вже не тільки нападають на худобу, але й на людий.

РЕСТОРАН У ВОЗДУСІ.

ЛОНДОН, 11. вересня. — На англійських літаках, що летять відсі до Парижа, є кухарі, які подорожним подають горячі страви. А на літаках, що летіти-муть до Царгорода, будуть окремі кімнати для обідів і вмивальні та купальні.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСКІ ГРОМАДЯНИ:—

За послідних 10 літ переслала американсько-жидівська іміграція сорок сім міліонів долярів на поміч Жидам в Европі. В суботу, дня 12-ого вересня с. р. представники Жидів на своїх зборах в Филаделфії рішили зібрати негайно дальших ПЯТНАЙЦЯТЬ МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ на кольонізацію України і Палестини та на поміч жидівському населенню.

А що зробили ми американсько-українська іміграція в час, коли краєви грозить повна руїна всього національного життя? Коли побіч голоду, холоду, повені, ляшня кидається на нас із послідним ударом і відбирає все наше державне шкільництво, ми, американська іміграція мовчимо і приглядаємось мукам своїх братів.

Чи заслугуємо ми на назву братів?

Іміґранти! Крайна пора стати до праці! Крайна пора іти з помочю загибаючій нації, бо ще хвилина, а може бути загізно! На поміч! Ратуймо Народ від руїни!

Всі жертви пересилайте негайно до Обєднання на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

Обєднане Укр. Організацій в Америці.

ПІСЛЯ ЗАГИБЕЛІ ШЕНАНДО

Коли кілька днів тому назад буря роздерла американський воєнний кермовий воздушний корабель Шенандо, тисячі читачів американських газет заговорили: „Ті воздушні кораблі ні до чого: збудуй їх як хочеш сильно, то все таки колись їх вітер дістане в свої руки." Дехто, як се видно з американських ґазет, навіть додає до сього, що їзда воздухом се спосіб комунікації, противний природі й Богови.

Такі оклики підносять люди, які люблять других називати недовірками. Було колись такими самими окликами стрічали людий, що ставили перші зелізниці. Як случилася якась зелізнича катастрофа, зараз підносилися окрики: „А не казали ми, що зелізниця на шинах проти вітру вдержатися не зможе?" Не один з них думав, що в льокомотиві сидить нехто инчий, як самий чорт, а дим з комина показував їм, що чорт не лишень там сидить, але й ще з кгин над людьми собі файку курить.

Як Фултон придумав перший паровий корабель, то люди теж не повірили йому, і він лишень з бідою найшов капіталістів, які захотіли вложити свої гроші на побудоване такого судна. Французький цісар Наполеон, зрештою зовсім не дурна людина, вважав винаходчика за нешкідливого божевільного чоловіка. Коли корабель пускали по ріці Гудсоні на пробну їзду, то кажуть, що якась Айришка стояла в товпі цікавих та кричала, що сей корабель певно не потрафить рушити з місця. Колиж корабель рушив, і товпа, що її приплескувала, тепер почала з неї сміятися, пророча Айришка не далася збити з ґантелику та крикнула: „Та рушити не штука. Але най він тепер задержить його. Ай-бечю, він ніколи не стане."

З таким самим недовірем приходилося стрічати винаходчикам бездротного телеграфу, телефону, газу, просто, мало не кождого нового винаходу. Та не лишень у техніці. В політиці не инакше. До нині ще Москалі й Поляки не можуть повірити, що український народ хоче мати самостійну державу. І ще навіть богато Українців є таких, які думають, що невдача одної спроби добути самостійність доказує, що наш народ собі свободи ніколи добути не потрафить. Як та айриська баба про Фултона, так і вони кажуть: „Де нашому народови до боротьби за самостійність. Він на се ніколи не зважиться." А зважиться наш народ, то вони скажуть: „Ег, зважитися не штука, але добути штука." Не вдасться спроба, то вони кажуть, як ті читачі про нещастє Шенандо: „А що: не казав я? А не ліпше було не тратити сили й спускатися на дно?" А вдасться здобути самостійність, то й тоді вони будуть покракувати, як на Україні буде повінь або вітруга: „А не казав я? Свободу добути не штука, але правити штука. Ні, кажіть, що собі хочете, ми таки того не вміємо."

Тимчасом, люди й народи на місци не стоять. Все нові річи виходять, нові думки, нові технічні винаходи, нові політичні ідеї. І за введенне в життя кождої ідеї дають своє життя люди. Одні гинуть при досвідах над новими винаходами, другі показуючи їх практичність, треті в боротьбі за нові порядки на землі. Так гинуть мученики й герої людського поступу та будуть гинути так довго, поки людство буде йти вперед.

ГРОМАДЯНИ:—

ЧИ ВИ ЗЛОЖИЛИ ВЖЕ ЖЕРТВУ НА ГОЛОДНЕ СЕЛО?

КОЛИ У ВАС БЄТЬСЯ СЕРЦЕ ЛЮДИНИ, ТО ВОНО ВІДЧУЄ ЛЮДСЬКУ МУКУ!

КОЛИ-Ж ВИ ЛЮДИНА, ТАК ПОМОЖІТЬ СВОМУ НАРОДОВИ ВИЙТИ НА ШЛЯХ ВОЛІ!

Всі жертви на закінчення серпневої збірки шліть негайно на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

МЕМОРІЯЛ Д-РА ПЕТРУШЕВИЧА ДО ЛІГИ НАРОДІВ

Меморіял про положення західно-українських земель під чужими займанщинами, внесений Президентом Української Національної Ради др. Евгеном Петрушевичем до Загального Збору Ліги (Союза) Народів в Женеві.

(Докінчення)

Згаданий договір про меншости забезпечував непольському населенню права його рідної мови в урядах і шкільництві, відносно цього останнього було загарантоване навчання на рідній мові в публичних народних школах, і повна свобода приватного шкільництва без обмеження на його степень. Він також гарантував рівноправність віроісповідань і свободу виконування релігійних практик.

Вбуперед цим постановам згаданий висше шкільний кресовий закон з 31. липня 1924. і спертий на ньому розпорядок польської Ради Міністрів з 8. червня 1925. довершили повної ліквідації українського шкільництва. В Східній Галичині, Волині і Поліссю заряджено переміну на польсько-українські з днем 1. вересня 1925 всіх публичних українських шкіл, народних і середних, за виїмком двох ґімназій, яких переміну відложено до слідуючого року.

На Холмщині, Підляшу і Лемківщині, та в усіх тих місцевостях, де Українці становлять національну меншість понизше 25%, не дозволено творити навіть польсько-українських шкіл, постановляючи, що всі школи мусять там бути чисто польські.

Другими двома т. зв. язиковими законами для кресів з 31. липня 1924. Польща позбавила Українців тих прав, якими вони користувалися в Східній Галичині під австрійським режімом. Українську мову допущено в зносинах сторін з властями лише остілько, що українські сторони мають право жадати, аби до текстів урядових рішень, які мусять бути виготовлені на польській мові, був долучений український перевід. Всі прочі права української мови в области внутрішного урядовання в судах, автономічних установах і школах зовсім знесено, так що тепер прим. недозволеним є ведення в українській мові судових розправ, навіть коли обі сторони є Українцями, ба що більше всі школи, отже і приватні мусять всі акти вести в польській мові.

Навіть національну назву „Українці" польські власти заборонили, щоби затерти на зверх національну єдність Українців під Польщею з їхними земляками в Радянській Республиці, і накинули перестарілий льокальний термін „Русини."

Таксамо нарушує Польща постанови верзальського трактату про охорону меншостей в области релігійних свобід. По безчисленних переслідуваннях українських гр.-католицьких священиків, яких масово арештовано, інтерновано а навіть розстрілювано, в 1919 і 1920 р., польська влада позбавляє тепер українських священиків, вірних свому народови, парохій, відбираючи тим чином тисячам вірних можність заспокоювати свої релігійні потреби. На ще більше переслідування є виставлене в Польщі православне віроісповідання. Протягом останніх літ більше як 500 православних церков на західно-українських землях під Польщею, польська влада в части зовсім замкнула а в части перемінила на польські. Притім Польща дероґувала автономію православної церкви, підчиняючи її цілковито польському міністерству віроісповідань, а православних епископів, які противилися цій екстермінаційній політиці, в части інтерновано а в части видалено насильно з Польщі.

Таксамо як Польща нехтує також і Румунія відносно українського населення всі постанови договору про меншости з 9. грудня 1919 р.

Північно-західна частина Буковини числить звиж 320.000 Українців, які творять кругло 70% місцевого населення. Під пановаванням колишньої Австрії Українці Буковини посідали 168 народних шкіл, 7 середних шкіл і 3 фахові школи з українською мовою навчання. Крім того на університеті в Чернівцях кілька університетських катедр. Всі українські школи зістали тепер румунською владою перемінені на утраквістичні себто румунсько-українські а всі прочі українські виховавчі заведення в части знесені а в части перемінені на чисто румунські.

Права української мови на Буковині за часів австрійської влади, аналоґічні до тих, якими користувалися Українці Східної Галичини, в области адміністрації і судівництва румунська влада зовсім анулювала, забороняючи взагалі окремим розпорядком з 17. мая 1922 р. уживання української мови в судах.

Також і української церкви на Буковині не пощадила румунська влада, накидаючи їй насильно румунізаційну систему і примушуючи священиків виконувати церковні функції і виголошувати проповіди на румунській мові.

Екстермінаційний похід румунської влади проти Українців на Буковині має на цілі насильно здусити всі прояви їхнього національного життя. Українські товариства чисто освітного характеру, а навіть спортові і музичні кружки розвязується а їх майно конфіскується. Українські кооперативи змушується під загрозою кар до ведення діловодства на румунській мові.

Закон про аграрну реформу з 1921 р. переводиться з метою румунізації сего краю так, що велику посілість розпарцельовується між спроваджених з глубини Румунії кольоністів а українське автохтонне населення виключається від набування землі.

Вже 7. літ тріває на Буковині виїмковий стан, проголошений румунськими властями. Терор і сваволя солдатески, адміністрації і тайної поліції т. зв. сіґуранца не має границь а українське населення є позбавлене всіх громадських свобід. Безнастанно переводяться масові арештовання мирного українського населення, при чім арештованих придержується цілими місяцями в поліційних арештах без передання їх судови; органи поліції знущаються жорстоко над арештованими, не лише приміняючи до них ганьблячу тілесну кару, але тортуруючи їх при тім в рафінований спосіб. Часто примінювана т. зв. турецька тортура полягає в тім, що деліквентови розрізується пяти а рани засипається сілю. Само собою розуміється, що свобода слова преси там не істнує. Українські часописи „Буковина" і „Боротьба", які появлялися ще перед війною від ряду літ, румунська влада закрила.

Загальне українське віче, яке відбулося дня 16. липня 1922 р. в Чернівцях, ревіндикуючи право українського населення і протестуючи проти представленого висше жорстокого режіму румунської влади, ухвалило прилюдним протестом звернути на цей безправний стан увагу всего цивілізованого світа. Від сього часу режім поневолення українського населення Буковини погіршав до того степення, що ніяких прилюдних громадянських українських виступів румунська влада більше не дозволила.

Тотожне є положення українського населення Бесарабії, прилученої до Румунії на підставі рішення Ради Амбасадорів з жовтня 1920 р., якого то рішення Українська Радянська Республика не признала і проти якого кількома навоpотами протестувала.

—o—

Інакшим є правне положення третьої західно-української території під чужою займанщиною, відданої арт. 53 сан-жерменського договору під владу Чехо-Словацької Республики і означену в нім як „автономна територія Русинів на полудне від Карпат."

На основі окремого статута з дати 10. вересня 1919 р. згадана область, яка числить біля 500.000 українського населення, мала загарантовану державами Антанти територіяльну автономію з власним соймом і адміністрацією.

Мимо упімнення зі сторони Ради Союза Народів з 14. січня 1922 р. і безнастанних домагань політичних репрезентантів українського населення чеське правительство ще й досі не ввело в життя автономного режіму і не розписало виборів до краєвого сойму.

Справді спершу з боку чеської влади була слідна добра воля хоч в области національно-культурній уможливити українському населенню свобідний розвій, — яку воно вміє оцінити, — однак їх місце заняли тепер чехізаційні тенденції, що мають на меті для лекшої економічної експльоатації цього краю перевести його повну чехізацію.

Отже і супроти цеї західноукраїнської території досі не примінено міжнародних постанов, які забезпечували її права.

—o—

Спираючися на волю населення західно-українських територій, які опинилися під чужими займанщинами, виявлену в безсумнівний спосіб фактами утворення в 1917 р. Української Народної Республики, в склад якої війшли Волинь з Поліссям і Холмщина з Підляшем, і Західно-Української Народної Республики в 1918 обіймаючої Східну Галичину з Лемківщиною, північно-західну Буковину і українську закарпатську територію;

спираючися дальше на зацитованих вище рішеннях держав Антанти, які ґарантували населенню західно-українських земель виконання права національного самовизначення, — досі однак не були примінені;

спираючися на обовязуючі міжнародні постанови і зобовязання про елементарні ґарантії їх національного розвою, признані західно-українському населення, яких дотичні чужинецькі влади не виконують;

спираючися на неоспоримім факті, що витворений в наслідок цього стан на західно-українських землях містить в собі зарід неминучих оружних конфліктів в недалекому майбутньому;

спираючися на арт. 19 пакту Союза Народів, який дає йому право візвати своїх членів до переведення ревізії міжнародних договорів і ситуацій, що загрожують світовому мирови, і вкінці

спираючися на обставину, що примінення охоронних ґарантій міжнародного характеру в користь народів, відданих під чужинецьку владу, є повірене під контролю Союза Народів,

маю честь в імени населення західно-українських земель звернутися до Високого Збору Союза Народів з домаганням, щоби він зволив:

1. Порішити на основі арт. 19. пакту ревізію договору в Севр з 10. серпня 1920 і рішення Ради Амбасадорів з 15. березня 1923 р., якими західно-українські землі віддано під пановання Польщі і Румунії в напрямі самовизначення;

2. До часу переведення цеї ревізії забезпечити виконання міжнародних постанов і зобовязань про права українського населення в Польщі і Румунії, як також в Чехо-Словаччині.

Женева 1. вересня, 1925.

Др. ЕВГЕН ПЕТРУШЕВИЧ.
Президент Української Національної Ради.

НА ПОМІЧ КРАЄВИ.

БЛЕКСТОН, МАСС.

На забаві в час хрестин у п. О. Заходника гості подумали теж за старий край. Збірка на голодуючих принесла $7, які переслано до Обєднання. Коли край переносить страшну руїну, то обовязком всіх американських еміґрантів помогти свому народови чим змога. Нагоди до цего не бракує. Коли ми хоч крихітку розкоші відмовимо, собі, і дамо жертву на рідний край тоді призбираємо суму якою зможемо дати дійсну поміч нашим братам. Нашим кличем мусить бути тепер: Помагаймо краєви!

Яким Шараварка.

ЕЙКРОН, О.

З нагоди віча, яке устроїла Січова Сотня дня 20. липня, зібрано на поклик др. О. Назарука $15.00 на голодуючих в старому краю, яку то збірку переслано до Обєднання. Збіркою занялися Марія Левко і п-на Ваніцька.

Маємо повну надію, що наша громада знову зґуртується до спільної праці над помічю краєви в його страшній та завзятій боротьбі.

Г. Левко.

ДІТРОЙТ, МІШ.

4. Округ Січової Організації в Дітройт, Міш. засилає до Обєднання чек на $50. З цего $30 призначено на Рідну Школу а $20 на голодуючих.

Т. Кошіль, окр. отам.;
С. Лебедь,
Ю. Цебринський.

АНСОНІЯ, КОНН.

Прошу приняти від мене $2 на голодуючих в старому краю.

Іван Нецьо.

МЕДЖЕСТІК, КУ.

Пересилаю $4 як жертву на народні цілі старого краю та прошу Вас переслати їх там де найбільша потреба. Дай Боже, щоби Ваша праця увінчалася найбільшим успіхом.

Ф. Ватраль.

БРУКЛИН, Н. Й.

В залученню засилаю чек на суму $13, котрі зложив на мої руки п. Тома Чіп з Ню Йорку для переслання в старий край та поділив їх як слідує: На голодуючих $5, на сироти $2, на інвалідів $3, на заграничну пропаганду $3.

М. Баглай.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ.

На місячнім мітинґу тов. ім. Тараса Шевченка, У. Н. С. предсідатель п. Дмитро Редчук представив членам потребу помочи для наших братів і сестер в старому краю, котрі терплять нужду і голод ще з воєнних часів. Тепер долучилася ще страшна повінь на неврожай. Води позабирали збіже, сіно та будинки. Томуто предсідатель завізвав присутних до збірки, щоби дати поміч негайно, бо хто скоро дає цей два рази дає. Товариство ухвалило зі своєї каси $25 а відтак прочі члени доложили решту. Загально зібрано $43.80 яку то суму переслано негайно до Обєднання для пересилки в старий край.

Всім жертводавцям і славному Товариству належиться щира подяка за їх жертву. Це однак повинен бути початок праці і наша допомога не сміє уставати. Коли ворог нищить наше шкільництво, то наше завданнє не тільки піддержати голодне село, але і школу, бо вона ширить просвіту між народом а тим самим причиняється до зменшення нужди нашого села. Тому всі до праці, єднаймося біля нашого товариства!

Т. Ґайда, рек. сек.

Громадяни! Чи Ви сповнили свій обовязок супроти свого народу? Коли там гинуть, памятайте, що це Ваша провина! Тому негайно переведіть збірку на народні цілі та перешліть до Обєднання.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Для Рідної Школи.

Зібрано жертву на Рідну Школу в краю в сумі $13.25. Збіркою занявся М. А. Пипюк. Жертви зложили по $1.00: М. А. Пипюк, Гр. Бінбойм, Ан. Ткачук, Ів. Гаврилів; по 50 ц.: И. Сагайдак, Іль. Варварич, Вас. Мельничук, Он. Свитак, С. Т. Любарський, Н. Олексевич, Гр. Орицький, Гн. Сагайдак, Ів. Дмуховський, М. Кметь, Ів. Галаґішин, В. Грицина, Л. Стрийняк, Он. Зубар, Ол. Боднарчук; по 25 ц.: Ан. Явнич, Ст. Булин, Т. Коваль, М. Філь, Гн. Савка, Н. Романів. Сю суму вислано чеком через Clifton First National Bank до Обєднання. Всім жертводавцям щире спасибіг.

М. А. Пипюк.

НА ВІЧЕ, НЮАРСЬКІ УКРАЇНЦІ, НА ВІЧЕ!

Щоби піддержати морально та матеріяльно наших братів в старім краю в їх тяжкій боротьбі з шляхецькою Польщею за „Рідну Школу"
КОМІТЕТ ЗЛУЧЕНИХ ТОВАРИСТВ в Нюарку, Н. Дж., закликає всіх Українців з Нюарку на

☞ ВІЧЕ ☜

В НЕДІЛЮ, 20. ВЕРЕСНЯ 1925
о годині 8-ій пополудни
В УКР. ДОМІ, 59 БІКОН СТР.
Бесідники з Ню Йорку і місцеві.
Комітет За. Тов. в Нюарку.
216

Осип Маковей

МЕТЕОР.

Ось блиснув метеор і згас,
Як у життю щасливий час.

І на всесвітнім цвинтарі
Лягли десь відламки зорі.

Так розпадаються світи,
Живуть і гинуть без мети.

І всі вони — один цвинтар,
А творець їх — старий гробар.

Усе по радощах марних
Гребе у безвістях сумних.

СТОЛІТТЯ ЗАЛІЗНИЦЬ.

1825—1925.

Думка облекшити пересовування вантажів шляхом зменшення тертя — стара; вона виникала ще за часів будування пирамід фараонами.

В XVII. століттю істнували вже в Англії шляхи, де для коліс возів укладалися особливі дошки-бруси, з метою зменшити тертя при русі. Як і більшість технічних винаходів, поліпшення таких шляхів було під впливом чисто економічних чинників, — було бажано зменшити витрати. Найстарший відомий такий шлях був на вуглевих копальнях New Cassle-Tune для відставки вугілля від місця його розробітку до місця навантаження на кораблі. Цей шлях уявляв собою два рівнобіжних бруси, що прикріплялися до деревляних поперечин через кожних два фути (дві стопи, 180 цм.). По такому шляху коні тягли звичайні вози, які в той час вживалися для перевозки вугілля. Через те, що ці бруси швидко зношувалися, то на них зверху стали набивати залізні смуги, а це викликало заміну деревляних коліс возів чавунними. Вживання таких залізних смуг було непрактичне, отже почали приноровлювати спеціальні рельси (шини). Після декількох невдалих спроб Bedlington-ові вдалося шляхом прокочування виробити залізний рельс (р. 1820).

При кінці XVIII. століття в Англії таких шляхів, по яких кіньми возили тягарі, було досить багато. Але цього ще було мало. Треба було, щоби геніяльна людська думка відому вже давно парову машину поставила на колеса та примусила тягнути навантажені вози. Перший потяг (льокомотива), що возив навантажені вози, був конструований в 1804 році, але його і послідуючі за ним подібні машини не можна серіозно вважати за прототип залізничого паротягу. Була помилкова думка, що для паротягу потрібні спеціальні зубчаті счіплення, які, тепер роблять тільки на гірських дорогах з дуже великими нахилами. Тільки в 1814 р. інженір Блек встановив, що сила тертя між колесами та рельсами вповні буде вистарчати для пересовування вантажів на великих нахилах. Стефенсон розробив конструктивні деталі паротягу на цьому принципі. У фабриці Нюкастль в р. 1825 був збудований перший паротяг для шляху Stockton-Darlington.

Отже шлях Stockton-Darlington був першою залізницею загального користування з паровою тягою, хоч по моїй думці, початок ери залізниць слід вважати з менту відкриття руху на лінії Ліверпуль-Менчестер.

З цього іменно часу почався вже швидкий розвиток залізниць. В Америці перша залізниця почала функціонувати р. 1829. У Франції р. 1832, Німеччині 1835, Росії 1836, в Австрії північна залізниця (Kaiser Ferdinands Nordbahn) була відкрита для руху р. 1838. Нині загальною довжиною всіх залізниць можна обвити земну кулю по рівнику 27 разів. Вартість їх у пять раз більша всього фактичного запасу золота.

Чим визначається залізничий рух?

а) Швидкістю, б) можливістю перевозити відразу великі вантажі, в) дешевизною перевозу. Перша та третя точка не є тепер гегемонією залізниць. У цьому відношенні з ними конкурують аероплани та грузовики (тягарові авта) — але другий мент залишається. Спочатку на залізниці дивилися як на звичайні транспортові підприємства, які нічим особливим від шосе або каналів не відріжняються. Думали, що будова їх приватна справа приватних людей як і всі инші підприємства, і що державі до цього нема чого втручатися. Але незабаром виявилася помилковість такого погляду, і тепер, навпаки, немає ні одного державного діяча, який би дуже ставився би до залізничих справ. Нема ні одної держави, яка так чи інакше не втручалася би в залізниче господарство. До певної міри це залежить від духа народу, його культури і самодіяльности.

Цікаво, що в Англії, де людність звикла до самодіяльности і не зносить ніякої опіки над собою, всеж таки люде звернулись до парляменту і прохали, щоби були введені деякі обмеження у видачах концесій на право будування залізниць.

Якщо розглянути системи залізничого господарства по ріжних країнах, то вони такі: 1) державне господарство, 2) приватне і 3) мішане, себто одночасно істнують і державні і приватні залізниці.

Англо-саксонські раси не знають державного заліз. господарства і тільки за часи війни уряд брав управу залізницями у свої руки. Як тільки війна скінчилася — залізниці негайно повернено їх попереднім власникам. Але всеж таки після війни коли, як кажуть, почався загальний перегляд і перебудова всього економічного і політичного життя, то і залізничі справи досить рішуче реорганізовано. В Англії заведено окреме міністерство шляхів (раніше залізниці, канали і пристані були підчинені міністерству торгу та промислу). В Америці був внесений до законодатних установ і пройшов через них закон про деякі зміни та перегрупування залізничої сітки. Тут спочатку всякий міг будувати залізницю, де хотів і як хотів; міг встановляти ті чи инші тарифи, ніхто йому не перешкаджав і тільки коли були якісь порушення закону, або якенебудь нещастя, уряд кликав до відповідальности справників. Останній закон вводить деякі обмеження щодо права встановляти та змінювати тарифи, дальше запропоновано власникам перекроїти сітку, так, щоби умови технічної експльоатації були кращі. Такий перегляд та перебудова залізничого життя відбулись по всіх країнах, але одна дуже цікава риса, яку Америчці провели в життя — це принцип конкуренції. Американці кажуть, що вони не можуть уявити собі поступу, коли немає конкуренції.

І в Америці й у Франції при обговорюванню питання реорганізації залізничих шляхів були групи, що хотіли „націоналізувати" залізниці. Головних чином, це було робітництво, яке при державному господарстві бачило себе краще забезпеченим, та дехто з широких кол громадянства, що думали, що коли залізниці перейдуть до держави, то зразу будуть зменшені тарифні ставки, бо мовляв, держава не приватні підприємці, вона не буде вимагати таких прибутків, як приватні люде.

Коли прирівнаємо площу і скількість населення на довжину залізниць в ріжних країнах, то одержимо таку картину:

	площа в квадр. км.	населен. в мілійон.	довж. зал. в кільом.	на 100 кв. кільом.
Европа	9.7	447	351.846	3.4
Африка	29.8	135	48.135	0.1
Азія	44.2	855	114.124	0.2
Америка	42.6	208	586.859	1.4

На цій табелі можна побачити ступінь цивілізації, на якому находиться світ. Бо залізниці є одним із найважніших здобутків цивілізації, і то тим здобутком, що має непереможний вплив на розвиток чисто духової культури. На удосконаленню залізниць на протязі одного століття пізнати грандіозний здвиг людського життя.

Інж. Е. Сокович.

(За „Техн. Віст.")

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Історичне оповідання).

(26)

— То мабуть буде Шаравскі. Ти не перший, котрого він спокушував. То дяка за те, що він був в моїх руках і я пустив його живого. Що сталося з твоїми товаришами? Не знаєш?

— Та звідки можу знати! Я гнав просто сюди. Як ротмістр не скрутив вязів, то мабуть ще раз трібувам намовити тамтих. Були би дурні, як би відмагалися.

— По досвіді з тобою, був би з ними обережнійший.

— Всеж таки Бог може дати щось таке, як ось мені, що прийде нагода викрутитися.

Чалий з подякою відпустив Кушка, але своїм хлопцям приказав мати на нього око. Не було виключене, що хлоп набалакав таке, щоби вкрастися в довіре і колись зробити панам вигоду, вбиваючи Чалого.

На другий день козаки Чалого знов привели до него якогось хлопа. Сказали, що прийшов з шістьма гайдамаками, котрі були в полоні у гетьмана Потоцького, але втікли. Випустив їх саме той чоловік, котрого вони привели сюди, бо казав, що гетьман тяжко скривдив його, отже він переходить до гайдамаків.

— Я тебе відкись знаю, — Чалий промовив, вдивляючися в хлопа.

— Та знаєш. Ми бачилися й балакали тогід біля Малахова над яром.

— Шаравскі! То справді Шаравскі. Ти вдурив?! Насамперед насилає на мене убийників і потому приходить сам до мене. Сам пхає в петлю свою голову! Ти гадаєш, що я й тепер тебе пущу так, як то було тоді, біля Малахова? Тепер повисиеш!

— Відки ти знаєш, що я на тебе насилав убийників? — Шаравскі спитав преспокійно.

— Сказали мені ті, котрих ти присилав. Вчера сказав мені той, котрого ти нарошне на се помилував і випустив з темниці.

— Я не сумніваюся, що він таке сказав тобі. Але ти хиба забув, що сказали ті, котрі нині прийшли зі мною і котрих я також помилував та випустив з темниці.

— Не забув. Вони сказали, що ти випустив їх, бо сам переходиш до гайдамаків.

— Отже чому має бути правдою се, що сказав той один, а неправдою свідоцтво його шести товаришів?

— Я справді цікавий, кому з них ти сказав правду?

— Нікому! Я Кушка здурив і тих шістьох здурив. Я ані вбивати тебе не думав, ані не думаю приставати до гайдамаків.

— А якби так той Кушко, не знаючи що ти думаєш, замість тебе вкинути в яр, мене справді вбив?

— Коли той Кушко балакав з тобою, то мабуть також сказав тобі що я його не пускав до тебе самого. Я йшов з ним. Гадаєш, що висилаючи когось, щоби тебе справді вбив, я йшов би до тебе? Я сам пхав би мою голову в твою петлю? Як я йшов з Кушкою, то хиба тільки на те, щоби він того мого поручення не виконав. Я ні вбити тебе не хотів, ні до гайдамаків не гадаю приставати. Я Кушка дурив. Тих шістьох, котрі мене сюди привели, я також здурив. Я їх дурив тільки на те, щоби при їх помочи пробратися до тебе на коротку розмову. Мене вислав до тебе мій пан.

— Щоби ти сам убив мене?

— Щоби я тобі передав отсю грамоту.

Шаравскі виймив зза пазухи листа і передав його Чалому. Чалий розпечатав, грамоту виймив і став читати:

„Мушу полковникови Саві Чалому і його жені Софії з Курчинських даю в досмертне володіне без ніякого чиншу село Степашки. Як на світ прийде перша дитина, мій полковник Сава Чалий і його жена Софія з Курчинських дістануть ще одно село і Саві Чалому виклопочу шляхоцтво."

— Се що за жарти?! — Чалий крикнув.

— Жарти? — Шаравскі відповів спокійнісенько. — Не знаю, що в тій грамоті, стоїть. Але грамоту з власноручним підписом ясновельможного гетьмана і з його печатю не годиться називати жартом. Се не жарт, а дуже поважна відповідь на моє посольство від тебе до гетьмана.

— Я посилав тебе до гетьмана?

— Ти бачу, маєш коротку память. Ти забув, що переказував мною гетьманові, коли відізди з Малахова? Я повторив твої слова: „гетьман міг мати мене з тілом і з душею." Я зараз по повороті до Немирова ті твої слова переповів гетьманови. Як він зрозумів їх, не скажу, але за пару днів позвав мене до себе, дав отсю грамоту, що в твоїх руках і сказав:

„Поїдеш до Чалого. Яким способом доберешся до него, в тім твоя голова. Передаш йому грамоту і вернеш з ним самим, або з його відповідію."

— Я знайшов спосіб дібратися до тебе, грамоту передав тобі і тепер жду на відповідь.

Чалий стояв збентежений, не знаючи, що відповісти. Хотів побалакати про се з Остапенком, але знав, що він від свого вуйка приїде до него аж за які два-три дни. Подумавши троха, відповів:

— Про таке тепер не маю часу балакати. Іди видихатися по такій далекій подорожи. По відповідь сам позву тебе.

Коли Шаравскі відійшов, Чалий приказав привести окульбаченого коня. Сів на него і почвалав у степ. Грамота гетьмана, що стояла на тім самім ґрунті, на котрім він сам станув, перевертала горі дном всі його пляни. Тим спільним ґрунтом плянів Чалого і гетьмана, була Зоська. Всьо проче було одно до одного протиположне. Він загадав Зоську викрасти, або вирубати шаблею, гетьман давав її з власної охоти. Він приготовився з насильно здобутою жінкою скритись далі на полудня Запорожу, — гетьман кликав його, мабуть зі згодою дівчини, до свого війська на полковника... ще й шляхоцтво давав.

— Коли я вже й так рішився від гайдамаків відстати, то можна би приняти таке, — думав. — Коби тілько не казали знущатися над народом. Правда, гайдамаки скажуть, що я продався. Не знати, що на все те скаже Осипенко... А може все те підступ? Може мене хочуть заманити до себе, щоби, замість дати мені Зоську, вбити мене на паль?!

— Чалий завернув коня, потис і чвалом вернув до своєї землянки. Коли до него знов привели Шаравського, він спитав:

— Що, думає гетьман, я маю зробити, як би згодився? —

— Чи я знаю, що гетьман від тебе хоче? Я тої грамоти не читав і гетьман не казав мені. Догадуюся тільки те, що він хоче мати тебе з тілом і з душею.

Чалий відчитав йому грамоту.

— Таке то?! — Шаравскі крикнув. — А я, бачучи приготовання до весіля у Курчинської, дивувався, що ні стара, ні дівка не хочуть нічо сказати про жениха. Не хотіли сказати, хто він, не згадували, коли весілле буде. Ато, дивіть, он що! Гетьман сказав мені лише тілько, щоби я вернув з тобою, або з письмом від тебе. З того виходить, що як ти згодився, то сідай на коня і вертай зі мною. Мабуть таки ще тої самої днини, коли приїдеш до Немирова, буде шлюб. Їдемо?

— Я ще не вдурів. На такі ляцькі хитрощі не піду. Се підступ гетьмана. Може й ти сам піддав йому таку гадку, щоби мене заманити в Немирів і там вбити на паль.

— Ти не віриш гетьманській грамоті?

— Не то гетьмани, але й ваші королі давали ріжні грамоти. Чи коли додержали?

— Я знаю, що ясновельможний доконче хотів би дістати тебе на отамана в своїм війску.

— Як то правда, то гетьман пришле Зоську сюди. Як вона вже буде моя, то повірю в щирість його слів.

— Таке жаданнє було би для него великою обидою.

Чалий погадав троха, прочитав ще раз грамоту і промовив:

— Для гетьмана буде обидою, коли хтось держиться точно того, що стоїть в його власній грамоті, ним самим підписаній і його печатию припечатаній? В грамоті стоїть чорне на білім: „Саві Чалому і його жені Софії з Курчинських даю..." Чи Зоська жена Сави Чалого? Чи вона вже з Курчинських, не Курчинська? Як вже тепер поїду до Немирова, то той Сава Чалий ще не буде зі своєю женою Софією з Курчинських. Він також ще не буде полковник. А тільки полковник і муж Софії з Курчинських дістане се, що обіцяне в грамоті. Як бачиш, сам гетьман хоче, щоби до него приїхав не парубок Сава Чалий, але муж Зоськи... муж Софії з Курчинських. Як би я поїхав до него так як стою, без моєї жени Софії з Курчинських, то паль не минув би мене.

— То таки не поїдеш зі мною?

— Мені ані сниться. І небезпечно, і гетьман парубка Чалого цілком до себе не кличе.

— Так відпишеш йому?

— На що відписувати! Перекажи ти. Скажи, що я оженившися, покину гайдамацтво. Як моєю жінкою буде Зоська Курчинська, то верну поклонитися гетьманови і подякувати йому за сю ласку. Тільки на одно, поки що, не годжуся і гадаю, що гетьман, коли поміркує, сам скаже, що ліпше буде так, як я думаю. Мені якось ніяково перекинутися так, що одної днини ще гайдамака, другої вже надворний козак польського пана... Про се можна буде подумати троха пізнійше. Як гетьман тою грамотою не жартує, то нехай пришле мені Зоську. Міркую, що ти привіз би її. Тут піп звінчає нас. Ти грамоту про се подруже завезеш до ґроду і мені привезеш посвідку, що грамота вписана в книгу. Аж тоді я буду мужем Софії з Курчинських. Гетьмана попроси, що як хоче дати мені яку грамоту, то без того полковника.

— Хитрий ти і обережний, — Шаравскі замітив, все те вислухавши. — Тільки що таким воловодженем, такою відволокою можна гетьмана знеохотити до себе. Пани химерні. За пару днів готов роздуматися.

(Дальше буде.)

ФАРМИ!

ФАРМА в стейті Н. Дж., 135 акр., 100 чистої орної землі, решта будівничий ліс і пасовиско, гарний сад, ріка, дім 9 кімнат з умебльованнєм нова велика стайня на 60 голов худоби, вода в стайни, 5 других забудовань, 25 коров, 1 бугай, 4 коні, кури, гуси, вся машинерія, трактор, авто, газоліновий інджай, парова молотилька, косарка і другі машини, богато вівса, пшениці, кукурузи, картофлі, пів милі від міста. Ціна $11,000, готівкою $5,000, решта на легкі сплати.

Фарма 58 акрів, 35 чистої землі, решта будівничий ліс і пасовиско, ріка, дім 8 кімнат, 5 других забудовань, 7 коров, 2 коні, 300 курий, гуси качки і всі машини. Ціна $4,400, готівкою $1,400, решта на сплати.

PETER OWDY,
194 Ave. A, New York City.

ФАРМИ І ДОМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма в стейті Ню Йорк, 290 акрів, дім 7 кімнат, 7 инших забудовань, вода на фармі, сад, 40 акрів ліса, 30 коров, коні, стадо курий, авто, фармерські машини, продається або заміняєся на дім в місті. Ціна $12,200, готівкою $5,500.

Фарма в Bound Brook, N. J., 30 акрів, дім і чотири инші будинки. Ціна $4000, готівкою дуже мало. — Фарма 40 акрів, Ціна $4500, готівкою мало.

FRANK FILANOWSKY,
103½ St. Marak's Pl. (E. 8th St.), New York City.

ФАРМА 80 акрів коло стейтової дороги, земля вироблена першої кляси, гарний сад, ліс, пасовиско, новий дім, досить других забудовань, 10 коров, коні, вівці, богато курий, безроги, машинерія, молоко забирає компанія, фарма ся виглядає як краєвий фільварок, є на ній все. Голоситися до: **W. CUPRAK, Holland Route, Norwich, Conn.** 215-16

Я ФАРМЕР коло Норвіч, Конн., знаю кілька добрих фарм більших і менших, котрі можна тано купити просто від властителя. Старий Анґлік, самотний, спродає дуже добру фарму за половину ціни, продасть хто скорше приїде і купить її зовсім разом, прихід місячний за саме молоко 600 дол., кромі других продуктів, ся армфа варта $16,000, купите її за $11,000, готівкою $5,000. — Фарма 35 акрів, добрі будинки, сад, ліс, ріка, сусіди і школа при фармі, до стації пів милі. Ціна $2,800, готівкою $1,000 або менче. — Фарма 46 акрів в місті, мала і добра, зі всіми уліпшеннями, дім 10 кімнат, електрика, своя вода, ванна, синки і тойлет в домі, 6 коров, коні, авто, 300 курий і ріжна машинерія, школа, костел і сусіди зараз коло фарми. Ціна $6,000, готівкою $2,000. Тепер найліпша пора купити добру фарму і познакомости і тано. Прошу писати по українськи: **NYKOLAI LAGODA, P. O. Box 211, Versailles, Conn.** 215-17

ПРОДАЄСЬ ФАРМА 150 акрів, 50 орної землі, решта ліс і пасовиско, великі забудовання, добра вода, 10 кімнат дім з ґезовим світлом, 24 дійних коров, 5 ялівок, 4 телят, 1 бугай, 2 коні, 45 курий, всі фармерські машини, весь сегорічний збір, фарма при стейтовій дорозі, склеп, школа, костел і молочна фабрика при фармі; спродаєсь з причини повдовіння. Ціна $9000, готівкою $4000, решта на легкі сплати. Голоситись до: **John Nalepa, Romsen, N. Y.** 193-

НА ПРОДАЖ

ФАРМИ В MILLVILLE, N. J.

Ся місцевість заселена майже самими Українцями фармерами, котрі фармерують там від яких 14 літ і днесь всім не зле поводиться.

В місті Millville є богато фабрик шкляних і инших, де можна все дістати заняття.

Фарми по 5 акрів і висше. Земля продається дешево.

Голоситися до:

B. MATOLYCH,
N. E. cor 7th and Green Street
PHILADELPHIA, PA.

В СВОЇЙ ХАТІ СВОЯ ПРАВДА І СИЛА І ВОЛЯ!

Продам тано великий мурований дім 8 кімнат з 5 лотами, корова, кури, виноград, гарадж, стайня, близко стейтової дороги і школи, близко міста Сумит. Продам за 4.500, на то маю 3,000 билдинґ-лон. Причина продажи: будова на другім місци. Прошу приїхати подивитися; з Ню-арку кара до Мейпелвуд, з Мейпелвуд до Сумит, з Сумит джітний до New Providence, N. J. 216

SAM. MOLECKI,
Box 168, Livinston Avenue, Providence, N. J.

ПОМОЖІТЬ СЕРЦЮ.

Серце се малий орган, понеже важить тільки одну сто пятьдесяту часть ваги тіла мущини, а одну сто шістьдесяту часть ваги тіла женщини. Життя полягає на рівномірнім достарчуванню крови всім органам внутрішним, що робиться через серце, котре працює для цілого організму 14 годин з 24-ох, а взмицнюєся під час спочинку або трохи більше як 9 годин. Коли чоловік есть здоров, то серце бє 70 разів на мінуту, що робить річно 36,792,-000 ударів. В разі жолудкових забурень серце бе скорше, а скорше биття серця позбовляє його потрібного відпочинку і відповідного відживлення. Уживайте Трінера Тіркого Вина, котре поможе Вам до прочищення занечищених органів внутрішних і привернення їх до нормального стану. Позбудьтеся кепського апетиту, затвердження, здуття жолудка, болів голови і инших забурень жолудкових. Ваш аптикар або спродавця має Трінера Гірке Вино на складі, а коли ні, пишіть до Joseph Triner Campany, Chicago, Ill.

З ІСТОРІЇ ЧОРНИЛА ДО ОБУВИ.

Стара лондонська фірма Дей і Мартін, яка останніми часами оперувала як акційне товариство — ліквідується. Її вироби прославили Сема Уелера (з повісти Дікенса „Піквікський клюб"), бо завдяки ім Піквікові чоботи вилискувалися проміннєм ясним. Фірма Дей і Мартін звісна всюди у світі, де говорять по англійськи. Згадують її не лише Дікенс, але й Джордж Еліо й Карлай. Фірму оснував 1770 року якийсь Мартін із Давнкастера. Рецепту на чорнило для обуви написав йому з вдячности за підмогу один цирульник. „Коли працюватимете так, як сказано в рецепті, — сказав він передаючи сю рецепту — то в недовгому часі доробитеся маєтку". Він не обіцював за богато. Завдяки цій рецепті розвинулося підприємство в фірму світової слави. Але директори акційного товариства вірили, що фабрикант признаний добрим і не хотіли розуміти того, що треба послугуватися реклямою, так як конкуренти. Тому фірма все більше й більше підупадала й мусіла ліквідувати.

НАЙДАВНІЙШИЙ МУЗИК НА СВІТІ.

Найдавнійші початки всякої музики не є ще докладно досліджені. Все що наука знає про музику найдавнійших часів, то лише здогади. Вже нераз учені торкалися питання, хто є найдавнійшим музиком у світі, який оставив нам якийсь музичний твір. Займаються цим два французські вчені: Колен і Райнах. Французькі археольоґи поробили цінні знахідки в Дельфі (в Греції). Між тими знахідками є і музичний гимн; Колен уважає той гимн найдавнійшим знаним узагалі муз. твором. Колен доказує, що в останній букві гимна треба догадуватися ймення поета й композитора. Є то **Ліменій,** син Тойноса. Належав до атенського союза мистців, товариства діонізійських мистців. У гимні тому прославляє словами й музикою Пітаіди, цебто свято, яким у Дельфі вшановували Аполя. Колен ствердив, що цей торжественний великий гимн походить із 138-го року перед Хр. Так отже Лімоній з Атен був би найдавнійшим дійсним світовим музиком а його дельфійський святочний гимн то була би перша композиція, що заховалася потомству з найдавнійших геленських часів.

ЕВРОПЕЙСЬКІ ЛІКАРІ ЛЕГКОВАЖАТЬ МЕТОДИ ПРАКТИКОВАНІ В АМЕРИЦІ.

Лікарі в старім краю легковажать спосіб практиковання медицини в цім краю. До цего вони мають слушну причину. Возьмім для приміру випадок пані Боднар, перебуваючої давнійше в Шікаго, здорової женщини, котра стратила тисячі, щоби вилічитись від якоїсь недуги, котра поволи тягнула її до передчасної могили. Вона витратила тисячі долярів пробуючи ріжних ліків безуспішно. Її приятелі порадили її виїхати до Відня або до Берліна і хоч з неохотою вона відїхала, дуже вона зачудовалась і докоряла собі, коли вона довідалась, що її шістьлітні терпіння спричиняло не що инше, а звичайний простий солітер, котрого 38 стіп виділено з неї в протягу двох годин. Цей потвір день за днем підгризав нитку її життя, а лікарі цего краю лічили її на всьо друге, кромі дійсної недуги. Тепер вона почувається цілком здорова, та уживає свого життя як найкраще. До американських лікарів вона не має довіря. Тисячі мущин, женщин і дітий терплячих лічиться безуспішно на ріжні другі хороби, коли їх дійсний клопіт є цей потвір солітер. Певними познаками цего є відходячі части того паразита. Другі симптоми є брак апетиту з виїмковим лакімством, обложений язик, зага, болі в крижах, членах і в ногах, заворот голови, біль голови, млости, як порожний жолудок, нидіння, підкови попід очи. Жолудок отяжілий, надутий, часами дається відчувати дивне буркотіння від жолудка до внутренностий. Знова чується якби щось підсувалося назад до горла. Пацієнт має жовту шкіру, тратить на вазі, має немилий віддих, сплюває що хвилини, попадає в апатію, зне охота до праці, завсігди лінивий. Є відомо, що епілептичні напади спричиняє цей потвір, котрий часто доростає понад 50 стіп. Коли досягне до гортанки може удусити свою жертву. Позбудьтеся цего потвора сейчас, заки підкопле ваше здоровля безповоротно. Вишліть $10.48 за дозу Laxtan, коли хочете позбутися цего страшного паразита. Laxtan є нешкідливий навіть коли у вас нема хробака. Продається лише у Laxal Co., 148 Laxal Bldg., Box 963, Pittsburgh, Pa. На забезпечення посилки додайте 25-центів окремо. За післяплатою не висилаємо. (Copy 9)

УКР. ЦЕНТРАЛЬНА ЛІЧНИЦЯ, ДР. МЕДИЦИНИ
Й. ЗАМОСТЄ

Специяліста від внутрішних, нервових женських, діточих скірних слабостий і акушерства. При лічниці спеціяльний кабінет і ляброраторія для лічення хронічних мужеських і женських слабостий, кровні і нервові і жолудкові слабости.

Офісові год.: денно від 10—2 і 5—8. В. неділі від 10—12.

193 Second Ave., New York City. Tel.: Stuyvesant 9715.

DR. M. SMITH

16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Наймодернійші електричні апарати.

МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ

Острі і Хронічні Слабости лічимо після найновійших метод. Нема ріжниці як небезпечна хороба, або як довго хоруєте, я можу помочи Вам.

Помагаю скоро в хоробах нервових, шкірних, кровних, ниркових, мочевих, ревматизмових, гемороідальних, кишкових. Оплати умірковані. Порада і оглядини дармо.

Dr. L. ZINS

110 E. 16th ST., NEW YORK,
межи 4th Ave. і Irvington Place
Специяліста від 25 літ.
Години: Денно 9 рано до 8. вечер; в неділі від 9 рано до 4. пополудни.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

специяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і вовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG

203 EAST 13th STREET
близько 3-ої Евні
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

ШКОЛА АКУШЕРІЇ

Учіться АКУШЕРІЇ в нашій школі або в своїй хаті під нашою дирекцією; старанна, цілковита і скора наука; приймаєсь кождого часу. По укінченю видаємо ДИПЛЬОМ. Адресувати: International School of Midwifery, Inc., Dr. S. Deutsch, Pres., 229 E. 14th St., New York City. Тел. Lexington 4219.

ТЕРПЛЯЧІ НА БЕЗСОННІСТЬ.

ЧИ СПИТЕ ЛИХО? ХУДНЕТЕ? ЧУЄТЕСЯ СЛАБИМ? МАЄТЕ БЛІДІ УСТА? ВАШІ НОГИ ХОЛОДНІ?

Коли так, то Вам потрібний есть знаний Покріпитель організму ПАРТОҐЛЬОРА, котрий відновить Ваші сили і енерґію, збогатить Вашу кров і поправить нервовий Ваш систем та весь орґанізм здоровими, поживними средствами.

Тисячі людий відзискали своє здоровле завдяки вживанню Партоґльори. Попробуйте і Ви, а переконаєтеся.

Знаний еліксер Партоґльори приготовлений з найліпших середників, котрі помагають Натурі природним способом. Бутелька коштує один доляр. Адресуйте до

APTEKA PARTOSA
321—6th Ave., cor. 20th St., Dept. 60, New York, N. Y.

ДОБРА РАДА.

Переходячи вечером міським парком затримавсь я коло гуртка молодих українських робітників, котрі окружили старого Панька і цікаво слухали його оповідання.

Панько говорив так гарно, що аж любо було слухати. Почав говорити якто в давну давнину в одному селі жили собі люди, помагаючи один другому в тяжкій мужицькій праці, які то в них гарні порядки були, про їх волю і свободу, аж доки нечиста сила не принесла в село боярина, котрий загарбав ліс громадський, поле, полонини і старався робити всякі пакости громаді, щоб людий поробити своїми рабами. Говорив й про чудову дочку боярина, котра полюбила мужицького сина, про війну і т. д., а в кінці сказав:

— Хлопці! Цікава се історія; написав її Іван Франко під назвою: Захар Беркут. Кождий з вас повинен її перечитати та набрати розуму, відваги і геройства, бо якраз тепер вам треба ступати слідами тих наших давних героїв і помагати нашим братям прогнати ворога з рідного краю.

Пішліть $1.50 моні-ордером або марками до Свободи, 83 Grand St., Jersey City, N. J., а відворотною почтою дістанете Захар Беркут, котрий вкаже вам шлях і додасть відваги до боротьби за рідний край.

МАТВІЙ КОСТИШИН.

НЕВМИРАЮЧИЙ ДУХ.

Шумить байрак, місяць сходить,
Дніпро скажеліє;
Шепчуть стиха очерети,
Як вітрець повіє.
Чайка мовчить, не кигиче;
Чому, то не знати;
Чи заснула, чи діточок
Пішла годувати.
І степ чогось насупився,
Мов у батька брови,
Як без слави бачить сина
Йдучого з дороги.
А Січ стоїть, задумалась,
В місяця питає:
Скажи мені, чи козацтво,
Живе, чи гуляє?..

Повний місяць посуваєсь
Мов човен по морі;
Неначе снить, що Січ-мати
Ніби щось говорить.
Ой він бачить, добре знає!..
Де козацтво ділось...
Лягло трупом за Вкраїну...
Тому забарилось.
Спить спокійно і про матір
Вже собі байдуже...
Що вона так виглядає,
Що хвилини тужить.
Пливе місяць, пливе мовчки,
Серед неба станув
Ще раз на степ, Запорожє
Сумненько поглянув.
Тай ще більше задумався,
Крнючись за хмари.

Притих шепіт знова степом
Прибраний у чари.
Лиш могили виглядають
З буйної осоки;
Тихий шепіт мов з розпуки
Лине на всі боки.
Верніteся Запорожці!..
Кошові, гетьмани!..
Приберіте Україну
У сині жупани!
Бо вороги вже латану
Свитину здіймили,
Немов на сміх безталанну
Під тини пустили.
Щоби ласки, шматок хліба
Пішла де прохати?..

Отак лине тихий шепіт
Куди?.. то не знати.
Лине шепіт до Канева,
В степу не спиняєсь,
Док не стане при могилі
Кобзаря спитаєсь.
Як розбудить опівночі,
Пок півень не піє,
Доти кружить дух козацький
Тай серденько мліє.
Кобзар встане, зітхне важко,
З духом поговорить,
А все глядить в степ широкий
На Дніпро, Чорне море
Тай промовить..:
„Проминеться
Срамотня година;
І оживе добра слава,
Воля України."

Джемейка, Л. Ай., Н. Й.
12—IX—1925

З ІСТОРІЇ КОПАНОГО МЯЧА.

Копаний мяч, нині найбільше улюблену гру, вважають новітньою і то винаходом, що вийшов із Анґлії. Одначе копаний мяч згадує вже в 1601-ому році Левін Гульзіюс у книжці „З плавби. До Східних Індій". Отже батьківщиною копаного мяча треба вважати Індії. Гульзіюс описує гру в копаного мяча, яку бачив в Індіях. „Як вони грають в пилку, — пише він. — мають веселу забаву й розривку з тою пилкою. А відбувається гра ось так: уставляються в коло — один стоїть по середині — потім приходить инший, кидає мяч — і потім вони один одному підкидають мяч — і то ногами як високо хто є в силі — бо мяч круглий як куля — плетений з еспанської трощі — котрий не вцілить мяча — а хибить ногою — то це для цього великий сором — його майже висміваують. Це загальний спосіб гри в мяча. Грають теж скакаючи — инші вміють це робити так, що крутяться довкола — і не помиляться". Отже тут мова майже про правильну гру в копаного мяча. Зрештою, подібно грають у копаного мяча ще й тепер деякі муринські племена й Маляйці. І їх мячі з тогосамого матеріялу, про який говорить Гульзіюс, а саме з гнучких частей пня пальми „ротанг". З тої пальми роблять теж еспанську тростину.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МУЗИЧНА ШКОЛА ПРОФ. Я. І. МАЦЕК

Бувший Капельмайстер Лейб-Ґвардії Імператорської Уланської і Фльотної Симфонічної Орхестри.

На всіх смичкових інструментах і пяніно.

ЛЕКЦІЇ ДАЄСЯ: **в понеділки і пятниці від год. 7 до 10. вечером під ч. 147 Second Avenue, New York City.**

в середи від 8. до 10. вечером, під ч. 9 Second Ave., „Просвіщеніє". у вівтірки від 7. до 9. вечером і в четверги від 6. до 8. вечером під ч. 315 E. 10th St., О-во „Наука", New York City.

ПРИВАТНІ ЛЕКЦІЇ ПІСЛЯ УМОВИ.

Голоситися від години 11. до 12. рано. 216,18

Prof. J. MACEK,
319 E. 5th STREET, Graund floor, Apt. 1, NEW YORK, N. Y.

ВИ НЕ МОЖЕТЕ ПОМИЛИТИСЯ.

Коли вложите Ваші гроші до Liberty State Bank and Trust Company.

Вложені у нас гроші суть цілком безпечні і принесуть Вам процент.

Наш Trust Department може в потребі заступити Вам опікуна чи адміністратора.

Посилаємо гроші до всіх частей світа і виплачуємо долярами в ріжних краях, а виплати робимо в найкоротшім часі.

Продаємо корабельні карти на всі лінії.

Виготовляємо ріжного рода контракти і повновласти.

Голосітся до нас особисто або письмено а ручимо Вам, що будете вдоволені.

LIBERTY STATE BANK and TRUST COMPANY
23 North Main Street, Wilkes Barre, Pa.

ПАНОВЕ СЕКРЕТАРІ І УРЯДНИКИ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ!

ВАМ ВІДОМО, ЩО НАША ФІРМА ВИРОБЛЯЄ ВСЯКІ РІЧИ БЕЗ ЯКИХ ВАШІ БРАТСТВА ЧИ ТОВАРИСТВА НЕ МОЖУТЬ ОБІЙТИСЬ.

Коли Ваше Братство чи Товариство потребує народного або американського прапора, церковних хоругов, лент, відзнак, шапок або инших річий, то зверніться до нас в замовленнєм.

МИ Є САМІ ФАБРИКАНТАМИ І ТОМУ У НАС ДІСТАНЕТЕ ДОБРУ РОБОТУ, А МАТЕРІЯЛ ЛІПШИЙ І В ДЕШЕВШІЙ ЦІНІ ЯК ДЕ-ІНДЕ.

ЦІНИ НАШИХ ПРАПОРІВ:

Американський прапор:

3x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$2.50	$4.00	$5.00	$7.00

Український прапор з гербом на обі сторони:

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$3.25	$6.00	$7.00	$10.00

Коли Товариство чи Братство потребує все до публичних виступів, як паради, пікніки і прогульки, виступити в своїми прапорами, відзнаками і лентами в шапках.—Просимо щиро всіх Українців удаватись до нас в повним довірєм, бо ми ручимо за тревалість і красу замовлених у нас річий. Ми уділимо Вам всяких інформацій і вишлемо Вам сейчас наш катальоґ з взірцями і подамо Вам докладну ціну. Не відкладайте але пишіть на адресу:

EAGLE REGALIA COMPANY
115 Nassau St., New York, N. Y.

ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ.

Арендар в клопоті, комедія з сільського життя в 4-ох актах (8 осіб)	25 ц.
Султанша, сценічна картина в одній дії (7 осіб)	10 ц.
Степовий гість, драма в 5-ох діях (21 осіб)	40 ц.
Піймав облизня або Перекопустили, жарт на одну дію (10 осіб)	20 ц.
Назар Стодоля, драма на 3 дії (5 осіб)	35 ц.
Суета, комедія в 4-ох діях, І. Тобилевича	40 ц.
Підгіряни, мельодрама в 3-ох діях (9 осіб)	50 ц.
В домашнім затишу або Примірне подружа, сміховинка в 1-ій дії (4 особи), Жоржа Куртаін, перекл. Михайло Ценевенко	20 ц.
Кара совісти, народна драма в 5. діях (20 осіб)	30 ц.
Борці за мрії, драматичні ескізи сельського життя на 4. дії (12 осіб)	35 ц.
Серед граду куль, або Неустрашима героїна, трагедія в 4-ох діях, в 5-ох відслонах зі співами (12 осіб)	40 ц.

Замовлення слати на адресу!
„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адресу у,нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу........................
Імя........................
Улиця........................
Почта........................

Нова адреса є:

Число відділу........................
Імя........................
Улиця........................
Почта........................

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ іспитований, глядаю посади, учу добре і провадж хор, школу, театральні представлення, і все проче; місце можу обняти з кінцем с. м. Котра парохія потребує, прошу написати і подати точно всі вимоги і місячну платню, на адресу: **DIA. KOUCHYTEL A. B. C., c/o „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J.** 1914

КОНКУРС.

Українська гр.-кат. парохія в Бакбері потребує сейчас дяко-учителя, котрий уміє провадити школу учит., хор, давати концерта, представлення, то що, кандидат мусить бути певний з себе на всі вимоги. Першенство мають ті, котрі уміють учити банду на дутих інструментах. Платня після угоди. Голоситися до: 216-18
GR.-CATH. CONGREGATION,
635 N. River St., Wilkes Barre, Pa.

КОНКУРС.

Отсим подаємо до відомости нашої української суспільности, що дім С. С. Василіянок в Асторії, Лонг Айленд отвираєся з днем першого Октобра с. р. для чесних і побожних дівчат нашого народа. Ласкаві зголошення просимо слати на адресу: **Rev. Mother Andrea Superior, 41 — 11 Ditmars Ave., Astoria, L. I., N. Y.** Приймати будемо дівчата, котрі хотять учащати до шкіл низших і висших як також дівчата, котрі вже покінчили школи і працюють в якімнебудь фаху. Від кандидаток вимагаєся метрику хрещення, свідоцтво здоровля і поручення від місцевого священика. Від всіх зголошених будемо вимагати оплати місячно $7.00 літною порою, а $8.00 зимовою. В монастирі на стало яко Сестри будуть могли остати тії котрі будуть мали охоту і зване. 215-17

ДЯКО-УЧИТЕЛЬ

який знає добре учити і провадити: хор, театральні представлення і школу, знайде добре заняття у одній з найбільших парохій у Америці. Рефлектуючі нехай пишуть на адресу: 210,2,1
SVOBODA, O. P.,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЛИШЕ ДО КІНЦЯ РОКУ даємо на виплат кождому правдиві ЛЯ-ТАУСКА перли, ґарантовані золоті годинники, перстені, бранзолетки. На спис і услівя долучити кілька марок. **S. UNIVERSAL SUPPLY HOUSE, 363 Westfield Ave., Rahway, N. J.**

ЧИ ЗНАЄТЕ?

ЩО наше бюро полагоджує усі справи нотаріяльні, як контракти, повновласти та проче?

ЩО наше бюро пересилає гроші до всіх частий світа, почтою і телеграфічно, і виплачує гроші в краю Вашій родині американськими долярами?

ЩО посередничимо при купнах домів, льотів, фарм та прочих реальностий як в Америці так і в старім краю?

КОЛИ НЕ ЗНАЄТЕ,

то вмісто поручати свої справи чужинцям, перш усього зверніться до свого загально звісного Бюра під адресою:

FOREIGN INFORMATION BUREAU,
86 East 4th Street, New York City.

ВАЖНЕ ДЛЯ ГРАЮЧИХ ПРЕДСТАВЛЕННЯ.

МАЮ на складі всякого рода костюми до аматорських представлень. Також українські народні строї на концерти і народні виступи, як також всі потрібні приряди до характеризовання, як. перуки, вуси, бороди, фарбки, мастикс і т. п.

Замовлення на костюми до представлень належить присилати на три тижні перед представленням, подаючи точний спис граючих осіб, на адресу:

M. E. UHORCHAK,
216 Washington St., Jersey City, N. J.

М. ПОСТОЛОВСЬКИЙ
МАЛЯР КОНТРАКТОР
виконує малярські роботи.
337 E. 9th ST., NEW YORK CITY
Tel.: Lexington 7978
Тут знаходиться і електричний майстер.

ЮЛІЯ ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВИНОЗИЧАЄ КАРИ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
129 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568

ГАЙДАМАКИ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга (13x17 цалів).

В карт. оправі $3.50, в полот. оправі $5.00, в люкс. оправі $6.00.

Замовлення посилайте до:
„SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.